

1 okres w epoce
nowożytnej:

renesans

Przełom XIV/XV wieku – przełom XVI/XVII

Renovatio hominis i renovatio antiquitatis

Kierunki filozoficzne renesansu

humanizm

neoplatonizm

neoarystotelizm

filozofia
państwa

sceptycyzm

Humanieści:

Franciszek Petrarcka (1304-1374),
Erazm z Rotterdamu (1467-1536)

Filozofia jako sztuka życia

Petrarcka – *O mojej własnej
niewiedzy i niewiedzy innych*

Erazm – *Pochwała głupoty*

Filozofia polityki rozpada się na:
bezlitosną analizę „polityki realnej”
(Machiavelli, *Książę*)
oraz projekt społeczeństwa idealnego
(More, *Utopia*).

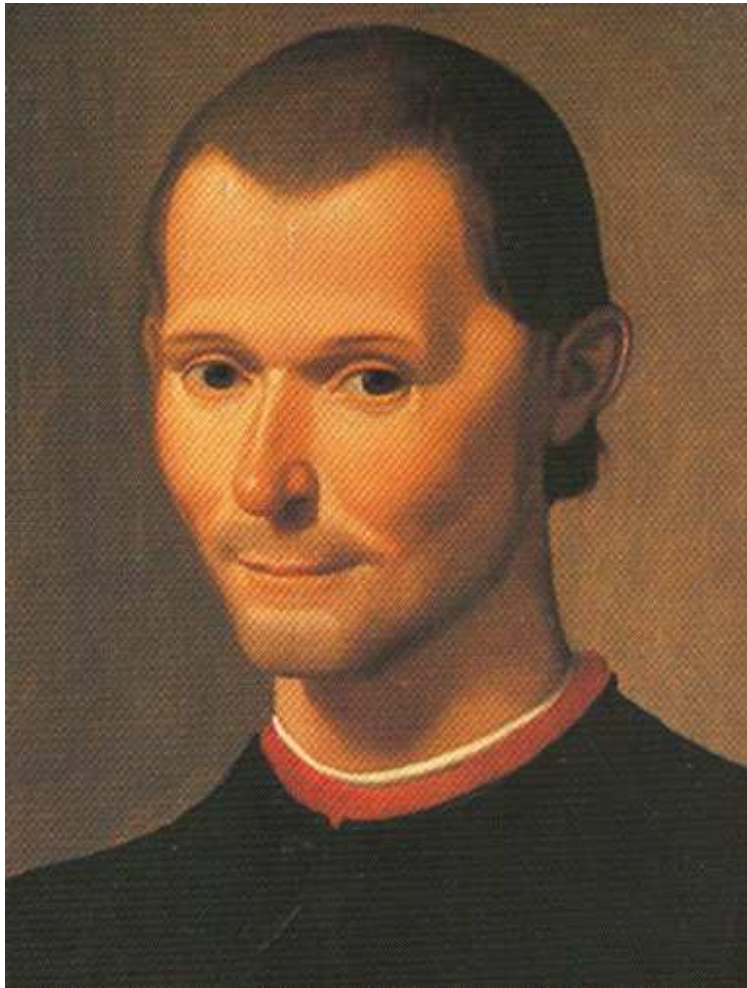

Thomas More – święty patron rządzących i polityków

- *O najlepszym ustroju państwa i nowej wyspie Utopia* (1516).
- Krytyka społecznych i politycznych niedostatków w Anglii; projekt idealnego społeczeństwa. Sprawiedliwość – bezwzględna równość. Brak własności prywatnej i pieniędzy. Troska o dobro wspólne. Wykształcenie może zdobyć każdy. Tolerancja religijna. Nieliczne prawa. Wybory władz demokratyczne.
- Antycypacja myśli Marksa o bezklasowym społeczeństwie.
- 1935 – ogłoszony świętym

Machiavelli – realista polityczny

- W dziele *Książę* (1513) formułuje reguły amoralnej polityki siły (**makiawelizm**), pozbawionej skrupułów, uwolnionej od moralności. Moralność, której celem jest pomyślność państwa, i moralność osobista (uczciwość, łagodność) są w sprzeczności. Polityka powinna być uwolniona od wymagań moralności osobistej. Gdzie prawo nie skutkuje, w imię rozkwitu państwa, władca może sięgnąć po niemoralne środki, łączyć siłę lwa z lisią przebiegłością.

Neoplatonizm – Mikołaj z Kuzy (1405-1464)

- *O uczonej niewiedzy*
- Rozum i poznanie koniekturalne
- Bóg jako warunek wszelkiej mierzalności
- Bóg jako jedność i nieskończoność, jako absolutne minimum i maksimum (zbieżność przeciwieństw).
- Kuzańczyk – prekursor Kopernika

Neoplatonicy z Florencji

- Akademia Florencka – 1459 – 1521
- Marsilio Ficino
- Giovanni Pico della Mirandola – *Traktat o godności człowieka*

Sceptycyzm

- Pico della Mirandola
- Michel de Montaigne – *Próby (Essais)*, 1580 r.
- Sceptycyzm metodą urządzania życia.
- Naczelna wartość: niezależność (od namiętności, od społeczeństwa, od przywiązań naturalnych, od śmierci).

Cóż wiem
????

Arystotelizm chrześcijański: Franciszek Suarez (1548-1617)

- *Disputationes metaphisicae*
- Syngularyzm metafizyczny i epistemologiczny oraz jego konsekwencje
- Istnienie i istota – różnice myślnie
- *Conceptus formalis a conceptus obiectivus* → idealizm teoriopoznawczy, który rozwinie Kartezjusz.